

Bognoter

Af Vibeke Sperling

Agner Pedersen, Anders (medforfatter og red.): **FN – vores sidste, bedste håb.** *Peoples Press 2015, 133 s.*

FN's danske chef Mogens Lykketoft pryder denne bogs forside. Det er året, hvor FN fejrer 70 års jubilæum, og store opgaver venter på løsninger: klimaforandringer, flygtningestrømme og fattigdom. Bogens titel henviser til præsident Kennedy, der kaldte FN 'vores sidste, bedste håb'. Blandt bidragyderne til antologien er Hans Blix, Jack Matlock, Elisabeth Lindenmayer og Stanley Meisler. Chefen for FN i Geneve, Michael Møller, skriver om FN's udfordringer og oberst Lars Møller tager læserne med tilbage til den dag i 1994, hvor han iværksatte 'Operation Bøllebank': Nedkæmpelse af et serbisk angreb ved en FN-post nær Tuzla i Bosnien. Da blev Møller en international hyldest FN-helt.

Branner, Hans: **Global politik. Grundbog i international politik.** *Columbus 2015, 256 s.*

Både i Europa, Mellemøsten og globalt ændrer verden sig i disse år i hurtigt tempo. Global politik forklarer de grundlæggende ændringer, der finder sted, samtidig med at den introducerer faget 'international politik'. Bogen retter sig især mod un-

dervisningen i samfundsfag i gymnasiet og HF, men kan også bruges i andre undervisningssammenhænge.

Bredal, Bjørn: **Frankrig for alle. Hvem er Charlie?** *Lindhardt og Ringhof 2015, 260 s.* En bog, som på tragisk vis blev aktualiseret af terrorangrebene i Paris 13. november. Forfatterens beskrivelser af grundlaget for den franske idé om frihed, lighed og broderskab er lige så relevant for at forstå konsekvenserne af de seneste terrorangreb, som de er for at forstå effekten af terrorangrebet på *Charlie Hebdo*. Bredal beskriver, hvordan millioner af mennesker i januar 2015 gik på gaden i Paris for at protestere mod massakren på *Charlie Hebdo*. Den franske befolkning stod sammen om den fælles idé og for at sige "Je suis Charlie". Alle ville vise, at Frankrig er en idé med et budskab, der rækker langt ud over Frankrigs grænser. Forfatteren forfølger dette idégrundlag fra katedralen til Bastillen, fra kejseren til republikken og fra fodbolden til frankofonien.

Buruma, Ian: **År nul. En fortælling om 1945.** *Oversat af Brian Dan Christensen. Gyldendal 2015, 400 s.*

År nul er 1945 i et Europa i ruiner, der genopbygges i rasende fart. Med den ame-

Vibeke Sperling er tidligere udenrigskorrespondent ved dagbladet Politiken nu tilknyttet Dagbladet Information.

rikanske Marshallhjælp som drivkraft opbygges alt på ny, både fysisk og mentalt. I denne internationale bestseller trækker forfatteren på hundredvis af øjenvidneskildringer og personlige historier for at fortælle - med udgangspunkt i et enkelt år - hvorfor verden i dag ser ud som den gør. Kulturelt, politisk, økonomisk og geografisk. Den meget anmelderroste bog fortæller levende om, hvad der skete i de sønderbombede samfund i Europa og Asien, da freden brød ud og soldaterne vendte hjem.

Cheney, Dick og Liz Cheney: **Exceptional. Why the World Needs a Powerful America.** *Threshold Editions 2015, 336 s.*

USA's tidligere vicepræsident, Dick Cheney og hans datter Liz Cheney, tidligere viceudenrigsminister analyserer USA's særlige magt og peger på de skader, som Barack Obama efter deres opfattelse har forårsaget ved at forlade princippet om denne magts 'enestående og uundværlige' karakter. Siden Anden Verdenskrig har amerikansk magt og lederskab været den primære kraft til at forsvare frihed rundt i verden, fremhæver forfatterne. I 70 år har skiftende republikanske og demokratiske præsidenter delt engagementet for at opretholde amerikansk magt og lederskab. Obama har forladt den tradition og har i stedet ladet 'alle lede fra kulissen' og svigter dermed 'USA's allierede og er 'eftergivende over for vores fjender'. Bogen argumenterer for, at Obamas uvilje mod at beskytte amerikansk magt har svækket landet og indskrænket kommende præsidenters muligheder for at forsvare amerikanerne.

Damsgård, Puk: **Ser du månen, Daniel.** *Politikens Forlag 2015, 301 s.*
Om fotografen Daniel Rye og hans tid

som Islamisk Stats fange. Sammen med 23 andre vestlige gidsler var han spærret inde af IS i Syrien fra 2013 frem til løsladelsen 13 måneder efter. Han var det sidste gidsel, som blev frigivet fra fængslet i byen Raqqa, inden de resterende fanger blev henrettet. Bogen er blevet til på baggrund af forfatterens samtaler med Daniel Rye, hans familie og dem, som søgte efter ham i Syrien

Goodman, Simon: **The Orpheus Clock. The Search for My Family's art Treasures Stolen by the Nazis.** *Scribner 2015, 368 s.*

En personlig historie om jagten på kunstskatte, som nazisterne stjal fra forfatterens bedsteforældre, der blev dræbt i en koncentrationslejr. Blandt det lidt, som Goodman vidste om bedsteforældrene, der kom fra et tysk-jødisk bankdynasti, var, at de elskede deres kunstsamling, så han opfattede det som en måde at genoplive og ære deres minde. Hans far ønskede ikke at tale om sine forældre, men da han døde, fandt sønnen nogle gamle papirer, som ledte ham på sporet af familiehistorien. Faderen havde forsøgt at opspore kunstsamlingen af verdenskasse, som blandt andet indeholdt værker af Degas og Renoir. Flere af værkerne var gået til Hitler og Herman Göring, mange smuglet ud og solgt til samlere og museer. Simon Goodman indledte den første sag om nazisternes tyverier, der blev afgjort i USA. En beretning om 20 års søgen efter en familieskat og Goodmans jagt efter de nazister, der stjal familiens kunstsamling.

Grandin, Greg: **Kissinger's Shadow. The Long Reach of America's Most Controversial Statesman.** *Metropolitan Books 2015, 288 s.*

Historikeren Grandin anklager Kissinger for at have skabt en aggressiv præce-

dens i USA's udenrigspolitik og påpeger, at der stort set ikke var nogen konflikter, som Kissinger ikke engagerede sig i, mens han fra 1969 til 1977 tjente som national sikkerhedsrådgiver og derefter udenrigsminister under præsidenterne Richard Nixon og Gerald Ford. Det gjaldt, hvad enten kampen stod om Chile, Angola eller Østtimor eller den hemmelige bombing og efterfølgende invasion af Cambodia og Laos. Siden som leder af sit eget rådgivende firma hyldede Kissinger den amerikanske invasion af Panama, og i 2002 stod han frem som tidlig tilhænger af et regimeskifte i Irak. Det syntes ifølge Grandin ikke at påvirke Kissinger, at de fleste af de kampe, som han valgte, endte dårligt. Det påvirkede heller ikke ry som geopolitisk orakel synderligt. Bogen anklager Kissinger for at have militariseret amerikansk udenrigspolitik og gjort det nemmere for efterfølgende amerikanske administrationer at invadere eller angribe lande, som ikke er i krig med eller fjendtlig indstillet over for USA.

Jensen, Carsten og David Vesterskov (red.): **Et Farvel til terror? Krigen mod ISIS 2014-2015**. Forsvarsakademiets Forlag 2015, 176 s.

Forsvarsakademiet og Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet afholdt i begyndelsen af 2015 en konference 'Farvel til terror? Krigen i Irak og Syrien 2014'-2015' om indsatsen mod ISIS. Denne bog er baseret på konferencens oplæg og de debatter, der fulgte heraf. Den har til hensigt at belyse aspekter af håndteringen af den nye sikkerhedspolitiske situation, der er påstået i Mellemøsten i kølvandet på fremkomsten af ISIS. I en række selvstændige kapitler fremføres forskellige aspekter, der både hver især og samlet kan bidrage med større viden om sam-

tidens største internationale terrortrussel og forståelse for, hvordan man fra dansk og international side har reageret på den sikkerhedspolitiske udvikling i Irak og Syrien. følgende forfattere har bidraget til bogen: Lars Erslev Andersen, Pernille Bramming, Lars Cramer-Larsen, Birthe Hansen, Bertel Heurlin, Rolf Holmboe, Carsten Jensen, Torben Mikkelsen, Thomas E. Nissen, Rasmus Tantholt og David Vesterskov.

Kasparov, Garry: **Winter is Coming. Why Vladimir Putin and The Enemies of The Free World Must Be Stopped**.

Public Affairs 2015, 320 s.

Den russiske skakmester og tidligere oppositionsleder Kasparov argumenterer for, at Vladimir Putins vej til præsidentposten i 1999 internationalt burde være forstået som et signal om, at Rusland bevægede sig væk fra demokrati. Bogen er en sand bredside imod Vesten. Ifølge Kasparov har USA og det meste af den øvrige verden søgt at behage Putin så længe, at det gjorde ham i stand til at vokse ikke bare til diktator, men også til en global trussel. For Kasparov er Putins Rusland på linje med Islamisk Stat og al Qaeda i opposition til verdens frie lande.

Kasparov opfordrer Vesten til stærk diplomatisk og økonomisk indsats imod Putin. Så længe verdens magtfulde demokratier bliver ved med at anerkende og forhandle med Putin, kan han bevare troværdighed hjemme, fremhæver Kasparov. Bogen er en stærk opfordring til resolut indsats imod Putin – også med militærmagt om nødvendigt – og genskabelse af moral i udenrigspolitik i stil med den fælles indsats imod kommunismen under den kolde krig.

Kissinger, Henry: **Verdens orden.** *Kristeligt Dagblads Forlag 2015, 400 s.*

Moral og idealisme hører ikke hjemme i udenrigspolitik, der skal bygge på pragmatiske magtbalancer, ifølge Henry Kissinger – ofte regnet for en mørkets fyrste pga. sit engagement i Vietnamkrigen, den amerikanske støtte til latinamerikanske militærdiktaturer, nedrustningsaftaler med Sovjetunionen osv. Som sikkerhedsrådgiver for præsidenterne Nixon og Ford og udenrigsminister i årene 1968-75 nåede Kissinger at udrette meget. Som privat rådgiver, analytiker og historiker fortsatte han med at øve stor indflydelse på siddende præsidenter og regeringer. Verdens orden er Kissingers testamente, som med stor autoritet samler hans personlige erfaringer som realpolitiker samt analytiske iagttagelser som historiker og professor i statskundskab. Bogen gennemgår verdens orden og ikke mindst uorden gennem de seneste 400 år. Kissinger når omkring alle kontinenter og epoker; fra korstog til islam, verdenskrigene, den kolde krig og Kinas nye rolle efter østblokkens fald og det arabiske forår. Ironisk er det, at det i dag er Østasien, som har taget princippet om at opretholde en stabiliserende magtbalance til sig. Europa er svækket, mens USA for alvor er tynget af konflikter med Rusland og Mellemøsten. USA er efterhånden en retræte-magt; landets principper om retsstat, demokratisk praksis og dyrkelsen af individets rettigheder har vist sig svære at eksportere. Det arabiske forår blev ingen undtagelse, men bekræfter ifølge Kissinger den generelle udvikling.

Macintyre, Ben: **A Spy Among Friends: Kim Philby and the Great Betrayal.** *Broadway Books 2015, 384 s.*

Kim Philby kan nok betegnes som historiens største spion, en lynende intelligent og

charmerende mand, der blev leder af Storbritanniens kontraspionage imod Sovjetunionen under den kolde krigs højdepunkt samtidig med, at han arbejdede for fjenden. Bogen omhandler relationerne mellem Philby og dennes bedste ven og medofficer i MI6, Nicholas Elliott. Philby rapporterede til Moskva om hvert ord Elliott sagde af interesse. Og Philby havde en anden magtfuld ven: James Jesus Angleton, leder af CIA's kontraspionage. Angleton og Elliott hjalp således Philby med at ødelægge næsten hver eneste vigtige engelsk-amerikansk spionageoperation i 20 år. Selv da mistanken voksede mod Philby, og han måtte ty til stadig værre løgne for at beskytte sig, forlod de to venner ham ikke, før det var for sent.

Maraniss, David: **Once in a Great City. A Detroit Story.** *Simon & Schuster 2015, 464 s.*

Den amerikanske bilby Detroit leder i dag tanken hen på industrikvarterer, der er lukket ned, og tomme ødelagte boligblokke. Men det var engang en storslået by, som forfatteren og journalisten David Maraniss voksede op i. I bogen skruer han tiden tilbage til storhedstiden. I 1960'erne var det som om Detroit styrede den amerikanske nation, mens byen sprøjtede biler ud i hæsblæsende tempo. Arbejdsløsheden var lav og bilbosserne kunne kvartal efter kvartal skåle for forrygende profitter. Byen er også kendt som centrum for borgerretsbevægelsen og stedet, hvor Martin Luther King holdt sin 'I Have a Dream' tale.

Marshall, Tim: **Prisoners of Geography: Ten Maps That Explain Everything About the World.** *Scribner 2015, 304 s.*

Den prisvindende journalist og forfatter bruger ti kort over vigtige regioner til

at forklare verdensmagternes geopolitiske strategier. Alle landets ledere er begrænset af geografi, af bjerge, floder og have. For at forstå begivenhederne på verdensplan fokuserer nyhedsorganisationer og andre instanser på mennesker, ideer og politiske bevægelser, men uden geografi får vi aldrig det fulde billede, ifølge Tim Marshall, der undersøger Rusland, Kina, USA, Latinamerika, Mellemøsten, Afrika, Europa, Japan, Korea samt Grønland og Arktis for at vise, hvordan de fysiske og vejrmæssige rammer for lande påvirker deres styrke og sårbarhed samt deres ledes beslutninger. Hvad betyder det eksempelvis, at Rusland har en flåde, men også havne, der er tilfrosset seks måneder af året? Hvordan påvirker det Putins behandling af Ukraine? Hvordan er Kinas fremtid bestemt af dets geografi? Hvorfor vil Europa aldrig forenes?

Myers, Steven Lee: **The New Tsar. The Rise and Reign of Vladimir Putin.** *Knopf 2015, 592 s.*

Mangeårig Moskva-korrespondent for

New York Times, Steven Lee, fortæller historien om Putins storhed men også om hans opvækst og tidligere politiske og økonomiske meritter. Der er jo kommet et utal af Putin biografier, men mens de fleste som eksempelvis Masha Gessens Manden uden ansigt ser Putin som noget af et uhyre, ser Myers ham i et mere favorabelt lys. Forfatterens pointe er, at selv om Putin er ubehagelig – ja afskyelig i Meyers øjne – er han også en formidabel figur. Forfatteren mener ikke, at Rusland i dag ville have en fungerende regering uden Putin i spidsen: “Putin har gjort sig til den ultimative autoritet i Rusland, men hans ‘vertikale magt’ har paralyseret landet i krisetider. Ingen har turdet tage initiativer, som kunne mishage ham”. Myers tese er, at Putin er et “ekstremt succesrigt produkt af den patriotiske uddannelse af det sovjetiske menneske”, men har udviklet sig til en ny tsar, “fordi befolkningen har givet ham opgaven at lede, den ultimative leder og tsaren over et fingeret demokrati”.

○ ○ ○